

05.06.2023

Asia/4

§ 370

Valtuutettu Hilikka Ahteen toivomusponsi vammaisten lasten omaishoitajien vapaiden järjestämisestä

HEL 2022-013960 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 23.11.2022 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Hilikka Ahteen toivomusponsi
- 2 Vammaisneuvoston lausunto 21.3.2023

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään 23.11.2022 aloitetta sote-palvelujen palvelusetelien tarkistamisesta, kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä valtuutettu Hilikka Ahteen ehdottaman toivomusponnen: "Kaupunginvaltuusto edellyttää selvitetävänä keinoja, kuinka taataan työssäkäyville vammaisten lasten omaishoitajille myös viikonloppuhoito, jotta lepo ja virkistäytyminen aidosti mahdollistuisivat."

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Omaishoitajien lakisääteisten vapaapäivien toteuttamisvaihtoehdot ovat:

- sijaisomaishoito
- omaishoidon tuen vapaan toteuttaminen tuntikorvauksella
- alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen kotiin annettava hoito
- alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen vapaapäiviä korvaava kodin ulkopuolella tapahtuva tilapäishoito.

Omaishoitoperheet valitsevat edellä mainituista vaihtoehdoista heille sopivimman. Vaihtoehtoja voi myös yhdistellä. Työntekijä tukee perheelle parhaan mahdollisen vaihtoehdon järjestämisessä.

Syksyllä 2021 sosiaali- ja terveyslautakunta vahvisti alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen vapaapäiviä korvaavan kodin ulkopuolella tapahtuvan tilapäishoidon palvelusetelien arvot 1.1.2022 alkaen. Palvelusetelien arvoa korotettiin 71,9–144,9 euroa palveluluokasta riippuen. Lisäksi lisättiin viides ympärivuorokautisen hoidon palveluluokka. Kotiin annettavan hoidon palvelusetelin arvon muutostarpeet on tiedostettu ja niitä arvioidaan vammaistyön tuotantotapa-analyysissä, jonka tulokset esitellään sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalle kesäkuussa 2023.

Toivomusponnen johdosta on saatu sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan sekä vammaisneuvoston lausunto (liite 2). Esitys on lautakunnan lausunnon mukainen. Vammaisneuvosto kiinnittää lausunnossaan huomiota palvelusetelin arvon riittävyteen, joustaviin palveluihin sekä kehottaa kaupunkia kiinnittämään erityistä huomiota omaishoidon vapaapäiviä korvaavan sijaishoidon muotoihin ja perheille helppoihin järjestelyihin.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuutetuille

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Hilka Ahteen toivomusponsi
- 2 Vammaisneuvoston lausunto 21.3.2023

05.06.2023

Asia/4

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

Päätöshistoria

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 09.05.2023 § 92

HEL 2022-013960 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Hilikka Ahteen toivomusponnosta koskien vammaisten lasten työssäkäyvien omaishoitajien vapaiden järjestämistä:

”Toivomusponnossa edellytetään selvitettävän keinoja, joilla taataan työssäkäyville vammaisten lasten omaishoitajille myös viikonloppuhoito, jotta lepo ja virkistäytyminen aidosti mahdollistuisivat.

Sosiaali- terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että omaishoitajat tekevät tärkeää työtä ja toimialan tavoitteena on järjestää omaishoitoperheille mahdollisimman hyvät palvelut.

Syksyllä 2021 sosiaali- ja terveyslautakunta vahvisti alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen vapaapäiviä korvaavan kodin ulkopuolella tapahtuvan tilapäishoidon palvelusetelien arvot 1.1.2022 alkaen. Palvelusetelien arvoa korotettiin 71,9–144,9 euroa palveluluokasta riippuen. Lisäksi lisättiin viides ympärivuorokautisen hoidon palveluluokka. Kotiin annettavan hoidon palvelusetelin arvon muutostarpeet on tiedostettu ja niitä arvioidaan vammaistyön tuotantotapa-analyysissä, jonka tulokset esitellään sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalle kesäkuussa 2023.

Helsingin kaupungin vammaistyölle on myönnetty Kestävän kasvun ohjelman rahoitusta vuosille 2023–2025 muun muassa tilapäishoidon kehittämiseen. Suunnittelussa tullaan hyödyntämään vammaistyön tuo-

tantotapa-analyysin tuloksia, jotka lisäävät tietoa vammaispalvelujen kustannuksista, prosesseista, tuottajaohjauksesta ja asiakaskokemuksesta.

Omaishoitajien lakisääteisten vapaiden toteuttamisvaihtoehdot

Omaishoitajien lakisääteiset vapaat on tarkoitettu omaishoitajien jaksamisen tukemiseen. Tavoitteena on, että vapaat järjestetään säännöllisesti ja suunnitelmallisesti huomioiden omaishoitoperheiden tarpeet ja toivomukset. Omaishoitajilla on oikeus lakisääteiseen vapaaseen kahdesta kolmeen vuorokautta kalenterikuukautta kohti niinä kuukausina, joina hänelle maksetaan omaishoidon tuen palkkiota. Omaishoitajat voivat itse päättää, minkä verran he käyttävät ansaitsemiaan vapaita.

Omaishoitoperheet saavat tietoa jaksamista tukevista palveluista vammaisten sosiaalityön omaishoidon tuen sosiaaliohjaajilta. Lisäksi uusille alle 65-vuotiaiden omaishoitajille järjestetään valmennuksia kaksi kertaa vuodessa. Valmennuksissa omaishoitajat saavat tietoa muun muassa lakisääteisestä vapaista ja niiden toteuttamisvaihtoehdoista.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että lapsiperheet toivovat omaishoidon tuen vapaiden järjestämistä erityisesti viikonlopuille. Kaikille perheille ei aina pystytä järjestämään hoitoa viikonloppuisin, koska viikonloppuja on rajallinen määrä. Viikonloppuisin tilapäishoitoa järjestetään tasapuolisesti, mutta kaikkien toiveita ei aina pystytä toteuttamaan.

Vammaisten sosiaalityön omaishoidon tuessa tehdään omaishoitoperheiden kanssa hoito- ja palvelusuunnitelma, johon kirjataan, mitä hoitoa ja palvelua omaishoidettava henkilö tarvitsee ja miten hoito järjestetään silloin, kun omaishoitajalla on vapaapäivä.

Omaishoitajien lakisääteisten vapaapäivien toteuttamisvaihtoehdot ovat:

- sijaisomaishoito
- omaishoidon tuen vapaan toteuttaminen tuntikorvauksella
- alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen kotiin annettava hoito
- alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen vapaapäiviä korvaava kodin ulkopuolella tapahtuva tilapäishoito.

Omaishoitoperheet valitsevat edellä mainituista vaihtoehdoista heille sopivimman. Vaihtoehtoja voi myös yhdistellä. Työntekijä tukee perheelle parhaan mahdollisen vaihtoehdon järjestämisessä.

Sijaisomaishoito voidaan järjestää hoidettavan kotona tai sijaisomaishoitajan kotona. Omaishoitaja voi itse valita sijaisomaishoitajan, joka

voi olla omainen tai muu läheinen. Sijaisomaishoitajan saaman palkkion määrä riippuu siitä, kuinka sitovaa hoitotyö on ja mihin hoitoisuusryhmään omaishoidettava kuuluu. Ympäri vuorokautista hoitoa korvaavan hoidon palkkio vuonna 2023 on 124,91 euroa vuorokaudessa ja ei-ympäri vuorokautista hoitoa korvaavan hoidon palkkio on 62,45 euroa vuorokaudessa. Sijaisomaishoitajan käyttö ei vaikuta omaishoitajan saaman palkkion määrään.

Jos omaishoidon tuen vapaapäivät toteutetaan tuntikorvauksella, omaishoitaja valitsee, hyväksyy ja palkkaa tehtävään soveltuvan tilapäisen hoitajan, joka ei ole perheenjäsen. Korvausta voidaan myöntää hoitajan palkkamenoihin 24 tai 36 tuntia kuukaudessa riippuen hoitajan vapaapäiväoikeuden määrästä. Tuntikorvausta voidaan maksaa myös yksityiselle palveluntuottajalle. Tuntikorvausta käytetään omaishoitoperheissä vähän verrattuna muihin omaishoitajan lakisääteisten vapaiden aikaisen hoidon toteuttamisvaihtoehtoihin.

Alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen kotiin annettavaa hoitoa kaupungin hyväksymältä palveluntuottajalta myönnetään 24 tai 36 tuntia kuukaudessa omaishoidettavan hoitoisuusryhmästä riippuen. Alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen kotiin annettavan hoidon palveluntuottajista lapsille ja nuorille viikonlopuille ajoittuvaa hoitoa tarjosi tammikuussa 2023 palse.fi-sivuston mukaan 24 palveluntuottajaa.

Alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen vapaapäiviä korvaava kodin ulkopuolella tapahtuva tilapäishoito voidaan järjestää kaupungin omassa yksikössä, palveluseteliyksikössä tai ostopalveluyksikössä. Kaupungin omat yksiköt ovat ensisijaisia tilapäishoitopaikkoja. Lapsille soveltuvia yksiköitä kaupungilla on kolme. Kaupungin omissa yksiköissä viikonloppuihin ajoittuvat hoitajakset ovat usein toteutuneet omaisten toiveiden mukaisesti. Ensimmäinen hoitajakso viikonlopuille tai arkipäivälle on voinut toteutua tutustumiskäynnin jälkeen kahdesta neljään viikon sisällä. Palvelusetelillä tilapäishoidon palvelua lapsille tarjoavia Helsingin kaupungin hyväksymiä palveluntuottajia on kuusi.

Perheissä, joissa omaishoidettava on lapsi, voidaan käyttää myös kotiin vietävää vammaispalvelua. Se mahdollistaa lapsen kotona asumisen ja tukee vanhempia heidän hoitotyössään myös viikonloppuisin. Kyseessä on harkinnanvarainen, yksilölliseen harkintaan perustuva kotiin vietävä palvelu. Sitä myönnetään vammaispalvelulain 8 §:n mukaisena asiakkaan muuna tukipalveluna perheen kokonaistilanne huomioiden. Kotiin vietävä vammaispalvelu täydentää peruspalveluja silloin, kun peruspalvelut eivät ole riittävän kattavia vastaamaan perheen tarpeisiin.

Yhteenveto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi**Y-tunnus**

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Omaishoitajien lakisääteisten vapaiden toteuttamisvaihtoehtoja on useita. Omaishoitoperheet saavat niistä tietoa omaishoidon tuen sosiaaliohjaajilta sekä uusille omaishoitajille tarkoitetuista valmennuksista.

Omaishoidon tuen vapaapäiviä korvaavan kodin ulkopuolella tapahtuvan tilapäishoidon palvelusetelin arvoa korotettiin vuoden 2022 alusta. Tilapäishoitoa kehitetään vuosien 2023–2025 aikana Kestävän kasvun ohjelman puitteissa. Kotiin annettavan hoidon palvelusetelin arvon muutostarpeita arvioidaan vuoden 2023 aikana vammaistyön tuotantotapa-analyysissä.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Riittävien ja monipuolisten omaishoidon tuen palvelujen turvaaminen on tärkeää, jotta omaishoidettava voi asua kotonaan ja omaishoitoperheet saavat riittävästi tukea jaksamiseensa ja hyvinvointiinsa.”

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Viivi Väänänen, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 42303
viivi.vaananen(a)hel.fi
Anu Purhonen, vs. vammaisten sosiaalityön päällikkö, puhelin: 310 89545
anu.purhonen(a)hel.fi